

3 HYVINVOINTIOSASTO

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Hyvinvointiosaston perustehtävänä on vastata kunnan poikkihallinnollisesta hyvinvoinnin laaja-alaisesta edistämisestä. Hyvinvointiosaston toimintaa ohjaavat kuntastrategiaan sekä laajaan hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan kirjatut visiot, päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet. Hyvinvointiosaston tavoitteena on tukea kaikenikäisten vaalalaisten hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvointityön lähtökohtana on kuntalaisten koettu hyvinvointitieto sekä indikaattoritieto. Keskeisenä työtapana on työskentely eri verkostoissa. Hyvinvointiosaston johdolla tehtävää kuntalaisten hyvinvointia edistävää työtä ja taloutta kuluvalle valtuustokaudella ohjaava laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2025-2029 valmistuu loppuvuodesta 2025, minkä pohjalta laaditaan tarkennettu vuosittainen kuntastrategian ja hyvinvointityön strategisten tavoitteiden toteuttamista tukeva hyvinvointisuunnitelma.

Hyvinvointiosaston vastuualueeseen kuuluvat hyvinvointipalvelut (sis. kotoutuminen), liikunta- ja palvelut, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut (sis. Lamminahon museotoiminnan) sekä kirjastopalvelut. Hyvinvointiosaston johtajana toimii hyvinvointijohtaja ja henkilökuntaan kuuluvat hyvinvointisuunnittelija, hyvinvointikoordinaattori, palvelusihteeri, hankekehittäjä, vapaa-ajanohjaaja, nuorisohjaaja sekä etsivä nuorisotyöntekijä. Kirjastossa työskentelevät kirjastonhoitaja ja kirjastovirkailija. Lisäksi kesän ajaksi palkataan Lamminahon museolle kaksi museo-opasta.

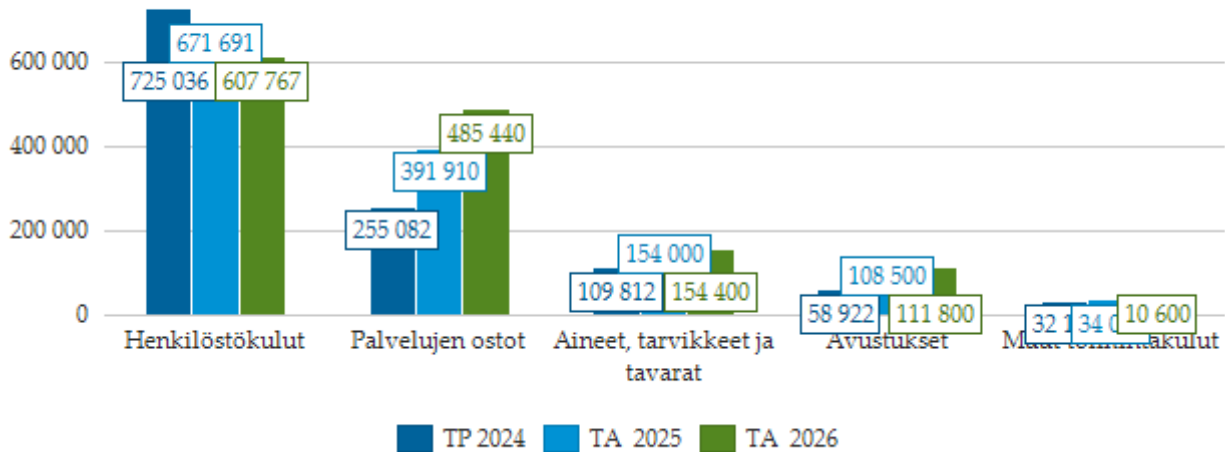
Hyvinvointiosaston hyvinvointityön painopistealueet ja keskeiset tavoitteet sekä niihin liittyvät toimenpiteet seurantamittareineen esitellään erillisessä hyvinvointisuunnitelmassa vuodelle 2026. Suunnitelman rakenne pohjaa laajan hyvinvointisuunnitelman mukaiseen, kolmeen eri ikäkauteen (lapset ja nuoret, työikäiset ja ikäihmiset). Vuoden 2026 hyvinvointisuunnitelmassa huomioidaan laajan hyvinvointisuunnitelman mukainen, ikärakenteeseen perustuva jaottelu ja niihin liittyvät päätavoitteet, joiden pohjalta suunnitellaan toimenpiteet sekä riittävät mittarit niiden arvioimiseksi. Näin varmistetaan osaltaan koko elinkaaren huomioiminen vaalalaisessa hyvinvointityössä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa on kaiken ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä tukevaa ja edistävää, laaja-alaista, yhteistyössä tehtävää kuntien toimintaa, jossa oman työn lisäksi hyödynnetään laajasti eri toimijoiden osaamista tukemassa asukkaiden hyvinvointia (Kuntaliitto 2024). Tavoitteellista hyvinvointityötä toteutetaan ja seurataan vuonna 2026 hyvinvointiosaston lisäksi poikkihallinnollisesti kunnan eri osastojen kanssa. Lisäksi hyvinvointityötä tehdään hyvässä ja tiiviissä yhteistyössä järjestöjen, yritysten, seurakunnan, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sekä erilaisten alueellisten ja valtakunnallisten verkostotoimijoiden kanssa. Kehittämistyötä yhdyspintatyön kehittämiseksi sekä sujuvoittamiseksi hyvinvointialueen kanssa jatketaan edelleen.

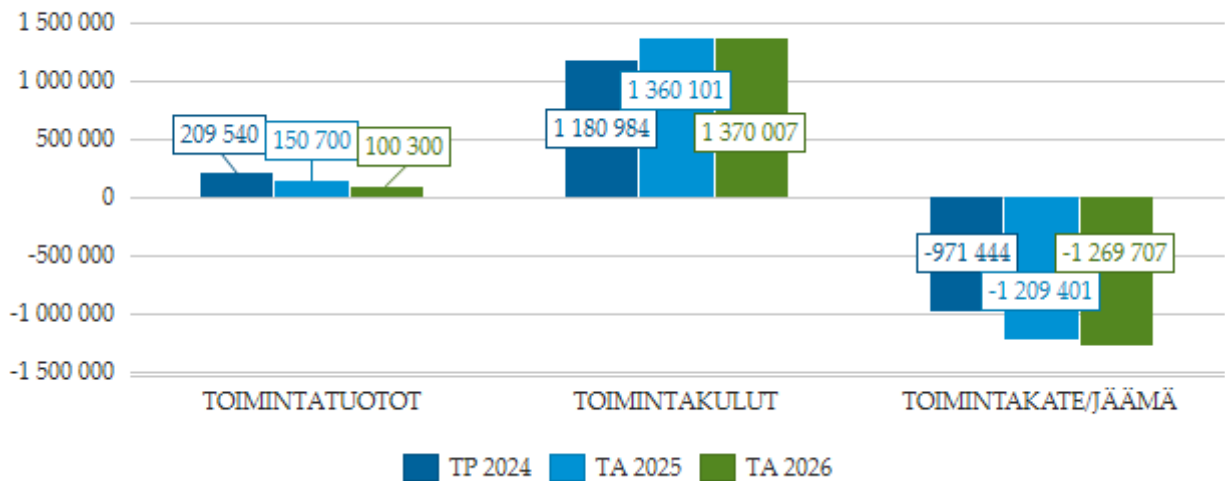
Hyvinvointiosaston talousarvion toimintakate vuonna 2026 on -1 269 707 euroa. Vuonna 2025 vastaava luku oli noin -1 209 401 euroa. Toimintakatteen nousua selittävät muun muassa täysin uu-

tena kustannuksena asiointikynteihin varattavan määrärahan varaus (50 000 euroa) sekä asumis- palvelun ostoon tehty määrärahavaraus (55 000 euroa). Kulttuuripalveluiden ostoon on varattu li- sää määrärahaa johtuen Oulu2026-kulttuuripääkaupunki vuodesta. Lisäksi esimerkiksi tuet ja avustukset laskevat nykyisestä johtuen mm. kotoutumiskorvauksien merkittävästä laskusta kun- nasta riippumattomista syistä johtuen.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

VAALAN KUNTA	TP2024	TA2025	TA2026
TOIMINTATUOTOT	209 540	150 700	100 300
TOIMINTAKULUT	-1 180 984	-1 360 101	-1 370 007
Henkilöstökulut	-725 036	-671 691	-607 767
Palvelujen ostot	-255 082	-391 910	-485 440
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-109 812	-154 000	-154 400
Avustukset	-58 922	-108 500	-111 800
Muut toimintakulut	-32 132	-34 000	-10 600
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-971 444	-1 209 401	-1 269 707
VUOSIKATE	-971 496	-1 209 401	-1 269 707
TILIKAUDEN TULOS	-1 044 409	-1 228 821	-1 303 047
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 044 409	-1 228 821	-1 303 047

3.1 Hyvinvointipalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

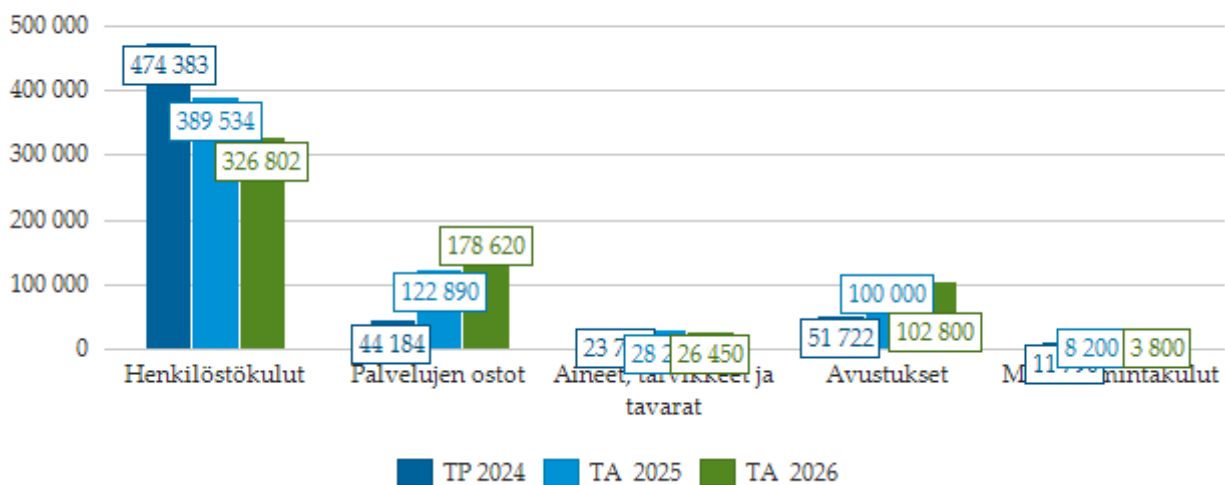
Hyvinvointipalveluita ovat kaikki sellaiset palvelut, joita kunta järjestää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Myös Vaalassa asuvien tilapäistä suojelua tarvitsevien kotoutumisen edistäminen kuuluu hyvinvointipalveluihin. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2025-2029 valmistuu valtuuston hyväksyttäväksi vuoden 2025 lopulla. Tämän strategisen asiakirjan ja siihen välttävien painopisteiden perusteella laaditaan hyvinvointisuunnitelma vuodelle 2026.

Hyvinvointiosasto organisoi myös kunnan vaikuttamistoimielinten toiminnan. Vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisoneuvosto, vanhus- ja vammaisneuvosto, vapaa-ajan asukasneuvosto sekä uutena vuoden 2026 alusta toimintansa aloittava kyläneuvosto.

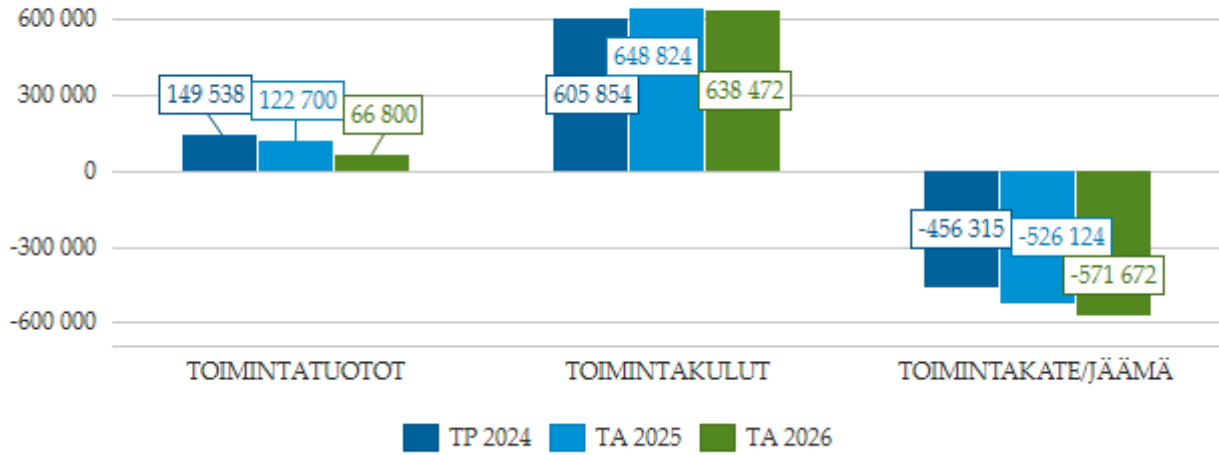
Kyläneuvoston on tarkoitus toimia Vaalan kunnan kylien välisenä sekä kylien ja kunnan välisenä yhteistyö- ja kehittämiselimenä. Kyläneuvoston toiminnan kautta ajankohtainen ja ajantasainen tieto välittyy kunnan ja kylien välillä. Kyläneuvoston toiminnan tarkoituksena on myös tiivistää kylien välistä yhteistyötä. Lisäksi kyläneuvoston toiminta edistää osaltaan kylien elinvoimaisuutta ja turvallisuutta. Yhtenä tarkoituksena on, että kunta voi hyödyntää kyläneuvostoa mm. häiriö- ja poikkeusoloissa esimerkiksi kylien tiedotuksen muodossa.

Vuonna 2026 aloitetaan Vaalan kunnassa asumisneuvonnan palvelu. Palvelun tarkoituksena on tarjota ennaltaehkäisevästi neuvoja eri ikäisten kuntalaisten asumiseen haasteisiin ja osaltaan vahvistaa hyvää sekä turvallista asumista Vaalan kunnassa. Asumisneuvonnan palvelu toteutetaan yhteistyössä Kiinteistö Oy Vaalan Niskan kanssa.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	149 538	122 700	66 800	-17,95 %	-45,56 %
TOIMINTAKULUT	-605 854	-648 824	-638 472	7,09 %	-1,60 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-456 315	-526 124	-571 672	15,30 %	8,66 %

3.2 Liikuntapalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Liikuntapalveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä sekä fyysistä aktiivisuutta tukemalla liikunnan harrastamista sekä vahvistamalla elinvoimaista kansalaistoimintaa paikallistasolla. Liikuntapalvelut tukevat kuntalaisten liikkumista tarjoamalla liikuntapaikkoja- ja välineitä maksutta yhdistysten ja kuntalaisten käyttöön. Yhteistyötä liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi tehdään myös Pohjois-Pohjanmaan liikunnan kanssa vuosille 2026-2028 tehdyn yhteistyösopimuksen mukaisesti.

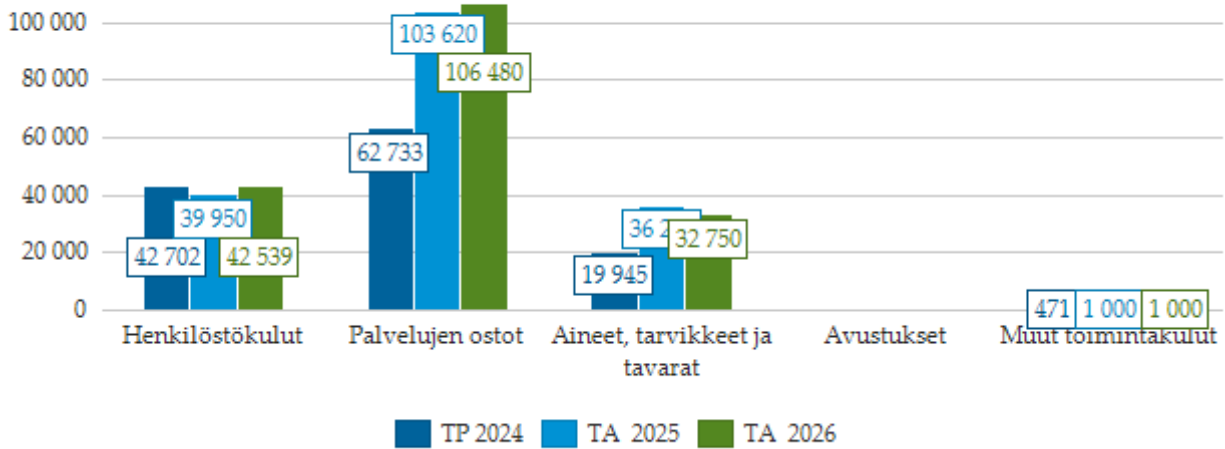
Liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi kunta subventoi kuntalaisille uimalippuja sekä Rokua Health & Spasta että Kajaanin Kaukavedestä. Kunta järjestää lisäksi uintiretkiä ohjattuine vesijumppineen Rokualle ja ohjattua kuntosaliliikuntaa ikäihmisille sekä erityisryhmille (kehitysvammaiset ja mielenterveyskuntoutujat).

Kirjastossa on myös liikuntavälineiden lainausta. Uusia, lainattavia liikuntavälineitä hankitaan kirjastolle kartoitetun tarpeen pohjalta, talousarvion määrärahat huomioiden. Lisäksi vuonna 2024 käyttöön otettuun Vaalahalliin on hankittu erilaisia, yhteisöllistä liikkumista tukevia ja mahdollistavia liikuntavälineitä, joita jokainen saa lainata Vaalahallissa käytettäväksi. Valikoimaa täydennetään tarvittaessa ja myös kuntalaisilta tulevat toiveet pyritään huomioimaan.

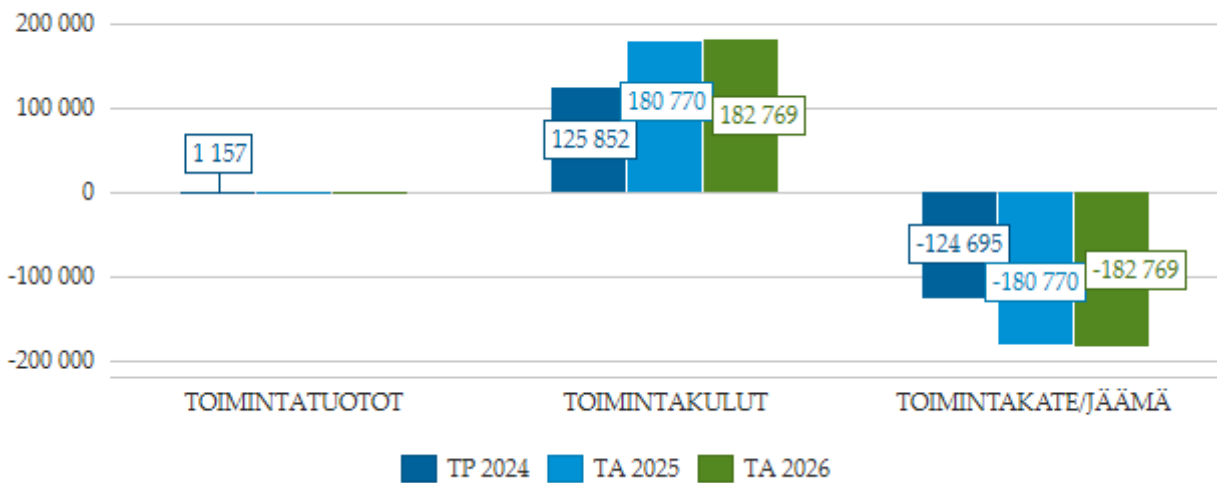
Liikuntapalvelut tarjoaa myös liikunta- ja elintapaneuvontaa kuntalaisille. Tämän lisäksi vapaa-ajanohjaaja on aktiivisesti mukana vuoden 2025 jälkimmäisellä puoliskolla toimintansa aloittaneen, suomalaisen FINGER-tutkimukseen perustuvan, muistiterveyttä edistävän ryhmän toiminnassa. Liikuntapalvelut tarjoaa myös vapaa-ajanpalveluita ja huomioi muun muassa tapahtumien järjestämisessä sen, että ne edistävät osallistujien liikunnallista aktiivisuutta.

Poikkihallinnollisesti jatketaan edelleen uusien liikuntapaikkojen (sisältäen ulkoilureitit) suunnittelu- ja kehittämistyötä. Vuonna 2026 kehittämistyötä tehdään erityisesti Kurikkavaaran ampumaradan alueella. Hyvinvointiosasto toteuttaa osaltaan kunnan KäPy-ohjelmassa määriteltyjä tavoitteita ja toimenpiteitä.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	1 157			-100,00 %	
TOIMINTAKULUT	-125 852	-180 770	-182 769	43,64 %	1,11 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-124 695	-180 770	-182 769	44,97 %	1,11 %

3.3 Nuorisopalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Nuorisopalvelut vastaavat nuorisolain mukaisista kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvista tehtävistä. Vaalan kunnan nuorisopalvelut sisältää mm. nuorisotyön nuorisotilalla, koulussa, lapsille ja nuorille suunnatut retket ja leiritöiminnan, erilaiset tapahtumat, etsivän nuorisotyön sekä nuorten kesätyöllistämisen. Vuonna 2025 aloitettua 14-vuotiaiden nuorten kesätyöllistämistä jatketaan myös vuonna 2026.

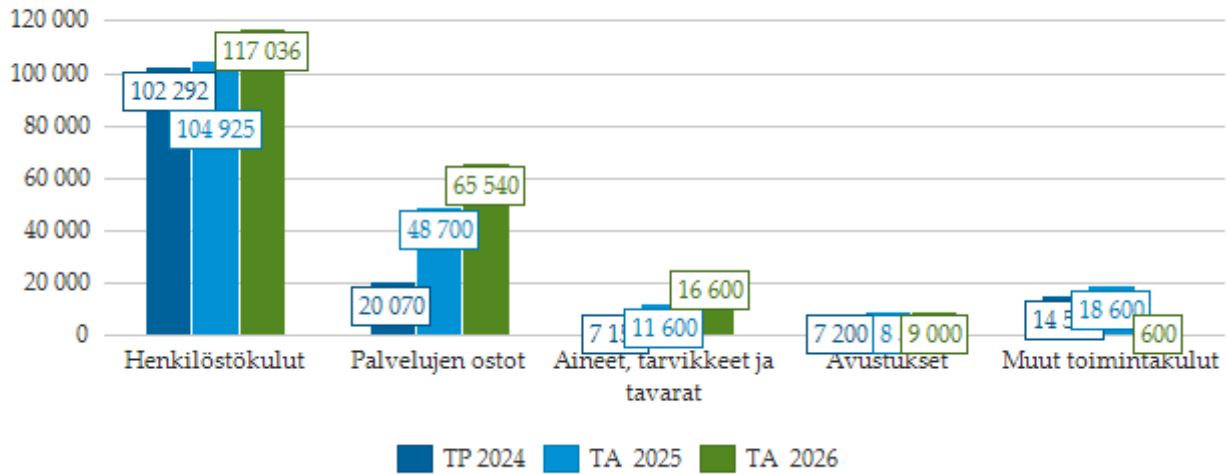
Nuorisotilatoiminta siirtyy vuoden 2025 lopulla kunnan omistamaan, Apaja-nimiseen kiinteistöön Teollisuustielle hyvinvointiosaston henkilöstön siirryttyä työskentelemään uuden kunnanviraston tiloihin. Nuorisotilatoimintaa jatketaan Apajan tiloissa ja nuorisotilojen ja piha-alueen sekä toimintojen kehittäminen jatkuu edelleen vuonna 2026. Nuorisotyössä ja sen vuositasen suunnittelussa huomioidaan Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman strategiset tavoitteet ja niihin pohjautuvat, ikäryhmälle suunnitellut toimenpiteet asetettujen tavoitteiden toteutumiseksi.

Vaalan kunta on mukana Nuorten ystävien Onnikka- yhteishankkeessa Muhoksen, Utajärven, Vaalan, Kuusamon ja Siikalatvan alueella. Hankkeen tavoitteena on nuorten yksinäisyyden ja mielenterveysongelmien ehkäisy sekä vanhemmuuden tuki Pohjois-Pohjanmaan pienissä kuntakeskuksissa ja syrjäseuduilla.

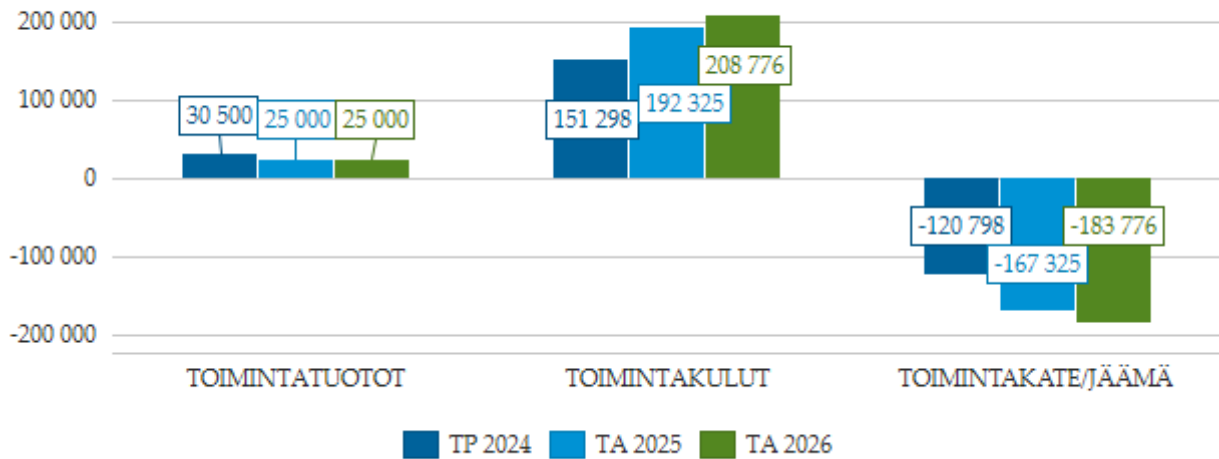
Nuorisolain 10 §:n mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Vaalan kunnassa on vuonna 2026 etsivä nuorisotyöntekijä (1 htv). Kuten tähänkin saakka, etsivään nuorisotyöhön haetaan rahoitusta Lupa- ja valvontavirastolta.

Nuorten työpajatoiminta on nuorisotyötä. Nuorten työpajatoiminnalla on tavoitteena valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Vuodelle 2026 on haettu Lupa- ja valvontavirastolta rahoitusta nuorten työpaja-toimintaan yhden henkilötyövuoden verran.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	30 500	25 000	25 000	-18,03 %	
TOIMINTAKULUT	-151 298	-192 325	-208 776	27,12 %	8,55 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-120 798	-167 325	-183 776	38,52 %	9,83 %

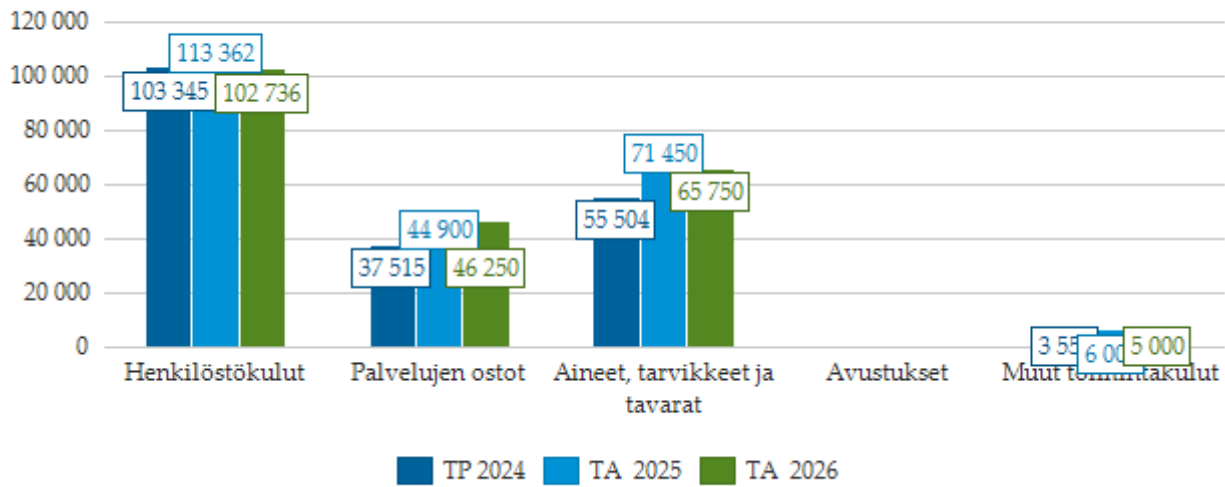
3.4 Kirjastopalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

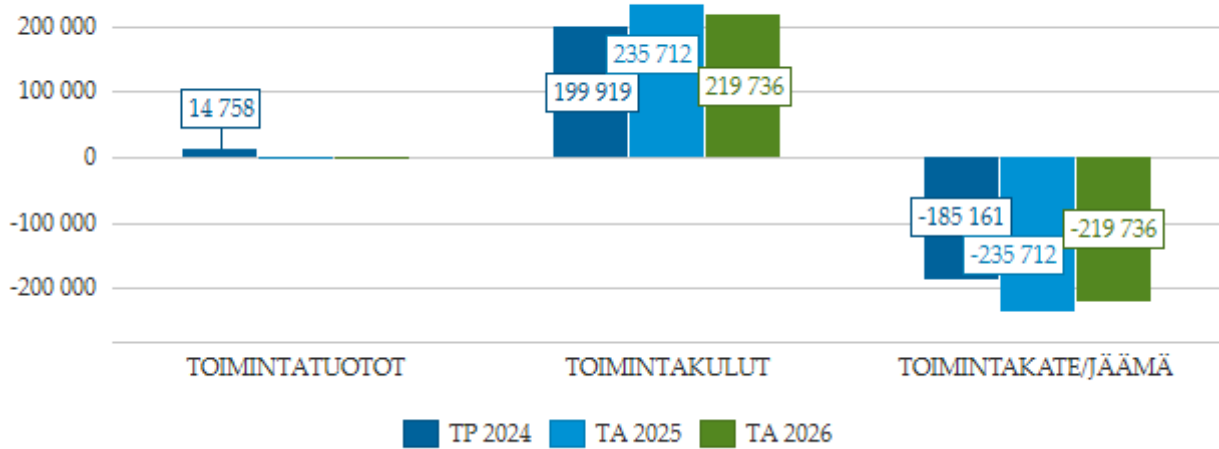
Vaalan kirjasto kuuluu OUTI-kirjastoverkkoon. Kirjaston palveluja kehitetään ja monipuolistetaan osana OUTI-kirjastokimppaa. Kotiseutukokoelmaan kerätään muistiinmerkittyä tietoa kotikunnastamme.

Kirjastopalvelut sisältää lasten ja nuorten sekä aikuisten kirjojen, lehtien, musiikin lainaamisen lisäksi liikunta- ja vapaa-ajan harrastevälineiden lainaamisen. Valikoiman täydennyksessä ja uusimisessa huomioidaan myös eri-ikäisiltä kuntalaisilta tulleet toiveet. Vaalan kirjaston palveluihin kuuluu lisäksi e-palveluita. Kirjastolla järjestetään pitkin vuotta erilaisia tapahtumia sekä kirjailijavierailuja. Kirjaston toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan siten, että se tukee osaltaan laajan hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	14 758			-100,00 %	
TOIMINTAKULUT	-199 919	-235 712	-219 736	17,90 %	-6,78 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-185 161	-235 712	-219 736	27,30 %	-6,78 %

3.5 Kulttuuripalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Vaalan kunnassa taiteen ja kulttuurin edistäminen on osa kunnan hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämistä. Lisäksi kulttuuritoimintaa edistämällä Vaalan kunta vahvistaa asukkaiden osallisuutta. Hyvinvointiosasto toimii kulttuuripalveluiden vastuullisena toimialaosastona Vaalan kunnassa. Sivistysosasto vastaa osaltaan kulttuuripalveluiden tuottamisesta sivistystyön ja vapaan sivistystyön opetuksessa. Vaalassa kulttuuripalveluja tuottavat kunnan lisäksi järjestöt ja yksityiset henkilöt.

Kunnan tuottamia kulttuuripalveluja ovat:

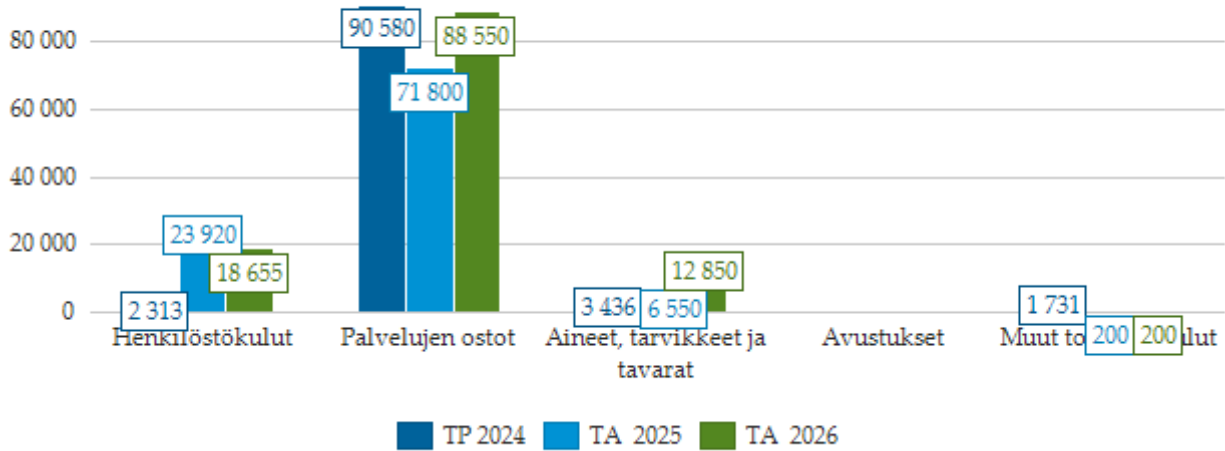
- Kirjasto
- Oulujärven kansalaisopisto ja taiteen perusopetus
- Kunnan järjestämät tai tilaamat kulttuuriesitykset ja tapahtumat
- Lamminahon perinnetalon toiminta

Lisäksi kunta avustaa kulttuuritapahtumia ja yhdistysten ja järjestöjen toimintaa kohde- ja perustointi-avustuksilla sekä kumppanuussopimuksin. Lisäksi kunta markkinoi tapahtumia Vaalan kunnan sosiaalisessa mediassa sekä tarvittaessa myös kunnan sähköisillä ilmoitustauluilla. Tapahtumailmoitukset näkyvät myös kunnan nettisivulla tapahtumakalenterissa, jonne pääsee myös Visit Vaala- sivuston kautta.

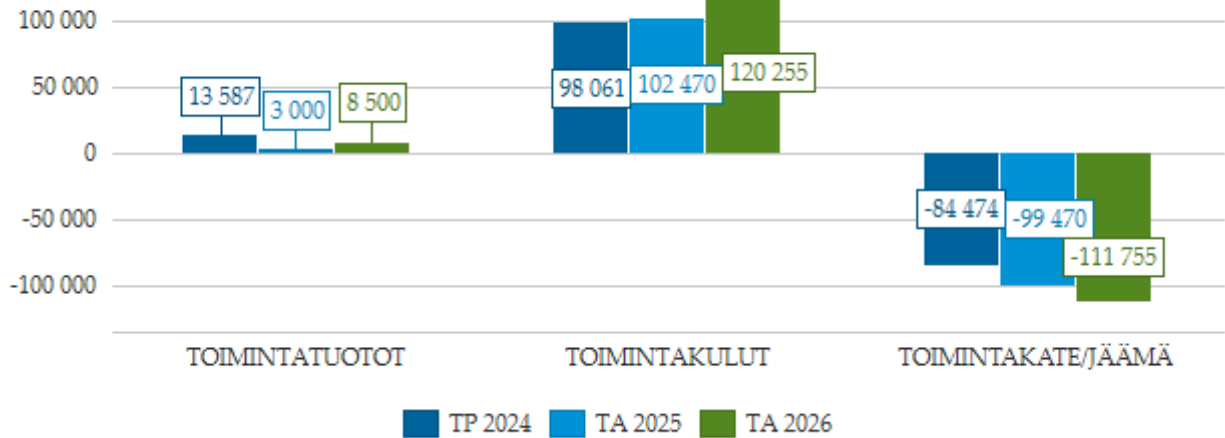
Kulttuuripalveluja kehitetään myös hanketoiminnan avulla. Vaalan kunta vastaa lisäksi Lamminahon talon kesäaikaisesta toiminnasta. Kulttuuripalveluissa tehdään alueellista yhteistyötä ja ollaan aktiivisesti mukana erilaisissa verkostoissa.

Vaalan kunta on osaltaan mukana toteuttamassa Oulu2026- kulttuuripääkaupunki vuoden tapahtumia ja kulttuuripääkaupunkivuosi näkyy Vaalassakin pitkin vuotta. Oulu2026 -kulttuuripääkaupunkivuoteen liittyen toteutetaan yhteinen tapahtumakokonaisuus, Tarinoiden virrassa, elokuun viimeisenä viikonloppuna yhdessä Humanpoliksen sekä Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	13 587	3 000	8 500	-77,92 %	183,33 %
TOIMINTAKULUT	-98 061	-102 470	-120 255	4,50 %	17,36 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-84 474	-99 470	-111 755	17,75 %	12,35 %